

УДК 336.2.026

Непочатенко О. О.*д.е.н., проф., ректор***Боровик П. М.***к.е.н., доц.***Парій Д. Ю.***студент факультету економіки і підприємництва,
Уманський національний університет садівництва, м. Умань**E-mail: borovikpm@gmail.com*

ОНОВЛЕНИЙ МЕХАНІЗМ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті досліджено недоліки оновленого механізму справляння податку на доходи фізичних осіб, основними з яких є пропорційна, а не прогресивна шкала ставок цього податку, відсутність порядку оподаткування доходів сім'ї загалом, а не доходів кожного громадянина окремо, а також недосконалий механізм розподілу мобілізованих сум податку між бюджетами.

На основі результатів аналізу, авторами запропоновано напрями вдосконалення порядку нарахування та сплати цієї податкової форми через запровадження прогресивної шкали ставок аналізованого податкового платежу, надання можливості його платникам обирати порядок визначення бази справляння даної податкової форми як сукупних доходів всіх членів родини, або ж як доходів окремого громадянина, а також змін до бюджетного розподілу сум податку, в результаті чого сума податку, яку нині отримує муніципальний бюджет за місцем роботи громадянина – найманої особи буде розподілятися між бюджетами населених пунктів, де працює та проживає фізична особа – платник цього податку.

Ключові слова: податкова система, пряме оподаткування, доходи громадян, податок на доходи фізичних осіб, Податковий кодекс України.

Постановка проблеми. Нині одним із бюджетоутворюючих податків для вітчизняних бюджетів місцевого рівня є податок на доходи фізичних осіб (ПДФО). Слід зазначити, що з одного боку застарілі проблеми механізму справляння цього податку, а з іншого – податкові новації, зумовлені прийняттям Податкового кодексу

України та внесенням низки змін до цього нормативно-правового акту потребують нового розгляду проблем нарахування і сплати цієї податкової форми та роблять проблеми її справляння актуальними як для фінансової науки так і для платників податків – роботодавців та найманих громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В методологічному плані дослідження базується на публікаціях з проблем справляння податку на доходи фізичних осіб відомих вітчизняних вчених, серед яких, на думку авторів цієї статті, особливої уваги заслуговують праці В. Андрущенко, З. Варналія, О. Василика, В. Вишневського, М. Дем'яненка, Д. Деми, Ю. Іванова, О. Кириленко, А. Крисоватого, М. Кучерявенка, П. Лайка, І. Луніної, А. Поддєрьогіна, Н. Прокопенко, В. Синчака, А. Соколовської, Н. Танклевської, Л. Тулуша. Проте, не зважаючи на значний перелік наукових публікацій, присвячених зазначеній науковій проблематиці, слід відзначити, що, з одного боку, зміни в механізмах оподаткування доходів громадян, викликані прийняттям ряду нормативно-правових актів, а з іншого, загострення проблем забезпечення належного рівня життя населення та оподаткування їх прибутків вимагає поглиблення наукових досліджень проблем справляння податку на доходи фізичних осіб.

Формування цілей статті. Дана стаття присвячена розробці рекомендацій стосовно вдосконалення сучасного вітчизняного механізму оподаткування доходів громадян. В статті використано економіко-статистичні методи дослідження, зокрема монографічний, графічний та табличний методи.

Виклад основного матеріалу. Оподаткування доходів громадян до 2004 р. здійснювалось відповідно до вимог Декрету Кабінету міністрів України «Про прибутковий податок з громадян» [9]. У 2004 р. з прийняттям Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб» № 889 від 22.05.2003 р. відбулось реформування оподаткування доходів фізичних осіб в Україні [8].

Внаслідок цього прогресивна шкала ставок прибуткового податку з громадян змінилась на пропорційні ставки податку з доходів фізичних осіб, які, порівняно з попереднім періодом, значно зменшились. Крім того, в 2011 році після прийняття Податкового кодексу України ставки податку на доходи фізичних осіб стали малопрогресивними [11, с. 124; 15, с. 148] та відповідали 15% для доходів у розмірі до 10 мінімальних заробітних плат та 17% стосовно доходів у розмірі понад цю величину.

Платники:

– фізичні особи (резиденти та нерезиденти), а також податкові агенти, що або є роботодавцями, або ж виплачують фізичним особам доходи на умовах, визначених договорами.

Об'єкт справляння:

– заробітна плата, та інші доходи фізичних осіб.

База справляння:

– різниця між нарахованою фізичній особі заробітною платою (або виплаченого доходу) та сумами податкових соціальних пільг і податкових знижок за їх наявності.

Ставки податку встановлені у відсотках від бази справляння у таких розмірах:

– з доходів у формі заробітної плати та більшості інших видів доходів – 18%;
– для окремих видів доходів – свої ставки (дивіденди в більшості випадків – 5%, доходи від вигравів та призів у більшості випадків – 18%, доходи у формі пенсій, що за місяць перевищують 3 розміри мінімальних заробітних плат – 15%, тощо).

Порядок обчислення і сплати:

– відповідальними за нарахування і сплату ПДФО є податкові агенти, тобто в більшості випадків – роботодавці;
– податок сплачується до бюджету під час виплати оподаткованого доходу (у разі виплати доходів готівкою з каси чи в не грошовій формі – податок сплачується на наступний банківський день після такої виплати);
– право на податкову соціальну пільгу має кожен громадянин, що є найманою особою, якщо розмір його заробітної плати не перевищує розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, індексованого на 140% та округленого до найближчих 10 грн (станом на 1 січня 2016 р. – 1930 грн (1378x140%)) при цьому окремі категорії працездатних громадян мають право на підвищений розмір податкової соціальної пільги (в розмірі 150% та 200% від її розміру для працездатних громадян);
– всі фізичні особи – резиденти мають право на податкову знижку, на яку можуть зменшити розмір свого річного оподаткованого доходу, але для цього необхідно зберегти документи, що засвідчують витрати, вести облік доходів і витрат в книзі встановленої форми та подати декларацію до ДПІ;
– до податкової знижки платник податку має право віднести пожертвування та благодійні внески неприбутковим організаціям, плату за навчання себе самого, або члена сім'ї першого ступеня спорідненості, який не одержує заробітної плати (в розмірі не більше прожиткового мінімуму за кожен місяць навчання протягом року), частину витрат на оплату лікування, на оплату відсотків за іпотечними житловими кредитами, витрати на сплату страхових платежів та пенсійних внесків;
– декларація подається до ДПІ за рік та не пізніше 1 травня року, що настає за звітним;
– граничний термін сплати податку (за результатами декларування) – протягом 10 календарних днів після встановленого терміну подання річної декларації.

Рис. 1. Основні особливості сучасного механізму справляння податку на доходи фізичних осіб в Україні [6]

З 2016 р. відповідно до вимог Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення

збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» № 909-VIII від 24 грудня 2015 року в нашій країні знову відновлено пропорційну шкалу оподаткування доходів фізичних осіб [7] та, при цьому, дещо збільшились ставки самого податку на доходи громадян (рис. 1) [6; 10; 15].

Варто зазначити, що до 2015 р. мобілізовані суми податку на доходи фізичних осіб розподілялись між ланками бюджетної системи в порядку, схематично зображеному на рис. 2 [10, с. 120; 11, с. 125].

Рис. 2. Пропорції розподілу мобілізованих сум ПДФО між місцевими бюджетами в період до 2015 р. [10; 11]

В 2015 р. пропорції розподілу між бюджетами сплачених сум податку на доходи громадян було дещо змінено, в результаті чого в казні м. Київ залишилось 40% а в інших бюджетах місцевого рівня (міст обласного значення, районів, областей та об'єднаних територіальних громад) 60% мобілізованої суми ПДФО (рис. 3).

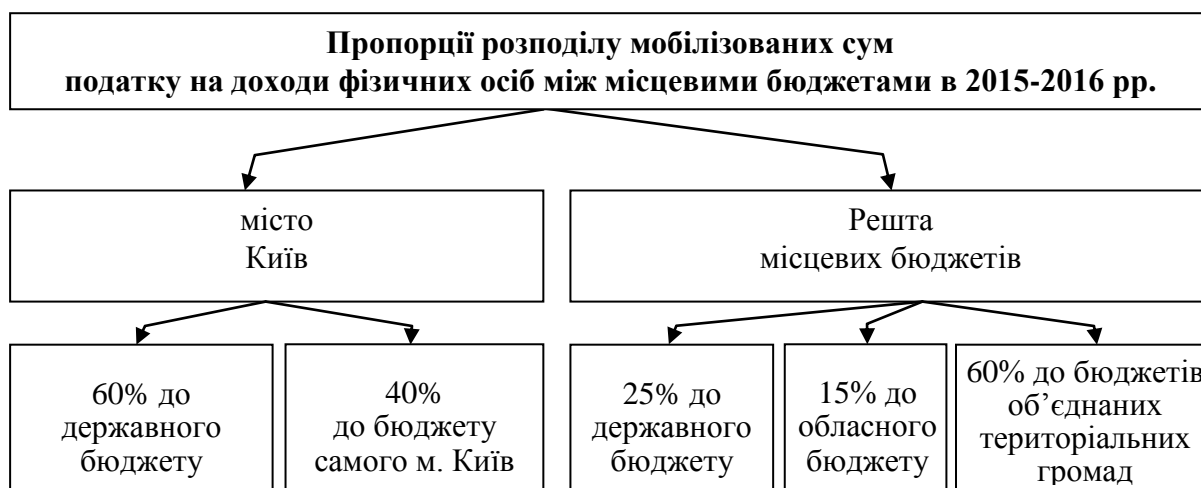

Рис. 3. Пропорції розподілу мобілізованих сум ПДФО між місцевими бюджетами в 2015-2016 рр. [12, с. 23]

Як демонструють рис. 2 та рис. 3, не дивлячись на те, що внаслідок зміни

бюджетного розподілу мобілізованих сум аналізованої податкової форми дещо зменшилась частка ПДФО в доходах бюджетів м. Київ та міст обласного значення, для решти місцевих бюджетів питома вага ПДФО в їх доходній базі зростає майже вдвічі.

З іншого боку, ще одним наслідком децентралізаційних реформ є розширення переліку власних доходів бюджетів місцевого самоврядування, що, на нашу думку, нівелює негативні для окремих ланок бюджетної системи наслідки від зміни механізму розподілу сум прибуткового податку.

В зв'язку з цим необхідно зазначити, що податок на доходи фізичних осіб тривалий час формує значну частину доходів бюджетів. Саме це демонструють дані про питому вагу цієї податкової форми в доходах консолідованого бюджету загалом по Україні, по Черкаській області, по Уманському району Черкаської області (табл. 1).

Таблиця 1

Питома вага податку на доходи фізичних осіб в доходах зведеного бюджету, %*

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
По Уманському району Черкаської області	44,0	42,2	43,6	44,9	46,2
По Черкаській області	43,2	42,1	45,1	45,9	46,1
По Україні:					
- в доходах зведеного бюджету	16,2	15,1	15,3	16,3	16,5
- в доходах місцевих бюджетів	29,1	32,5	33,1	33,8	34,0

*Складено авторами за даними джерел: [1; 2] а також за даними фінансового управління в Черкаській області та фінансового управління в Уманському районі Черкаської області.

Зокрема, показники, наведені в таблиці 1, демонструють наявність тенденції до щорічного (крім 2010-2011 рр.) зростання частки мобілізованих сум податку на доходи фізичних осіб в доходній базі зведеного бюджету і місцевих бюджетів як по Україні, так і по області та досліджуваному району.

Незважаючи на позитивну динаміку щодо мобілізації ПДФО до бюджетів, зазначимо, що в ході справляння цього, порівняно молодого, податку виникла низка проблем, викликаних численними змінами механізму прибуткового оподаткування громадян.

Ключовим недоліком механізму оподаткування доходів громадян в Україні, що в часи фінансової нестабільності може призвести до соціальних заворушень, є зрівнялівка в застосуванні податкових ставок. На наше переконання, цей проолігархічний підхід до прибуткового оподаткування є вкрай негативним, адже статистичні дані свідчать, що в українському суспільстві понад 90% населення мають низькі доходи, а лише біля 10% надвисокі [4, с. 30]. Тому, без перебільшення, можна

стверджувати, що, завдяки єдиним ставкам ПДФО 2016 року, громадяни України з порівняно невисокими доходами стали сплачувати податок за тих співвітчизників, доходи яких є значно вищими.

З метою розробки пропозицій щодо формування в Україні оптимальної системи оподаткування доходів фізичних осіб доцільним є вивчення уже існуючих механізмів справляння прибуткового податку в інших країнах.

Зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб свідчить, що в більшості країн світу шкала ставок прибуткового податку з громадян прогресивна і максимальний їх розмір сягає значних величин: 40% у Великобританії, 53% у Німеччині, 56,8% у Франції, 50% у Японії та в Австрії, 55% у Бельгії [13, с. 52-54; 14, с. 69-97].

Крім того, на особливу увагу заслуговує досвід прибуткового оподаткування громадян Сполучених Штатів Америки. Зокрема в США функціонує прогресивна шкала оподаткування доходів фізичних осіб зі ставками податку від 15% до 28%. При цьому оподатковуватись за вибором платників податку можуть або доходи окремо взятого громадянина, або ж прибутки всієї родини. В останньому випадку за базу оподаткування слугує сумарна вартість усіх видів доходів членів сім'ї за рік [3, с. 99]. Слід зазначити, що нині в цій країні розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян сягає 3 тис. доларів США в рік для одиноких громадян і 5 тис. доларів США для подружжя [4, с. 32-33; 5, с. 104]. Сутність американської системи оподаткування доходів громадян зводиться до того, що кожен громадянин розглядається як підприємство, яке повинне оплатити послуги з охорони здоров'я, паркування, штрафи, інші витрати, на які зменшується база оподаткування. В результаті цього, хоч ставки податку і досягають 28%, громадяни фактично сплачують податок у розмірі 15%-20% від їх доходів саме за рахунок їх виплат на власне утримання, на суму яких зменшуються оподатковувані доходи [12, с. 25].

Безперечно це країни з високим рівнем життя та доходів на душу населення. Україна ж сформувала систему прибуткового оподаткування зі значним податковим навантаженням на малозабезпечених громадян, що не є справедливим, адже всі без виключення громадяни, незалежно від розмірів їх доходів, сплачують податок за ставкою 18% [6], в результаті чого в нашій країні відбувається перерозподіл ВВП на користь фізичних осіб, що мають вищі статки.

Слід також зазначити, що з 2004 року з введенням в дію Закону «Про податок з доходів фізичних осіб», в Україні неоподатковуваний мінімум доходів громадян

замінила податкова соціальна пільга, порядок застосування якої практично без змін продубльовано у Податковому кодексі України. Згідно з вимогами Податкового кодексу, на податкову соціальну пільгу має право платник податку, який отримує доходи у вигляді заробітної плати, якщо її розмір за звітний місяць не перевищує місячного прожиткового мінімуму, встановленого на 1 січня звітного податкового року, збільшеного на 140% та округленого до найближчих десяти гривень [6; 7; 8].

Звичайно, функціонування податкової соціальної пільги дещо послаблює податковий тиск на малозабезпечені категорії громадян. Проте, на нашу думку, нині вона не забезпечує виконання одного з визначальних у світовій практиці податкових відносин принципів соціальної та фіскальної політики, згідно з яким рівень доходу, що покриває базові потреби громадянина, звільняється від оподаткування. Крім того, в результаті поширення практики приховування доходів від оподаткування значна частина податкових соціальних пільг надається тим платникам, що насправді її не потребують, оскільки вони отримують порівняно високі доходи, які ними приховуються від оподаткування. Враховуючи це, на наше переконання, податкову соціальну пільгу слід замінити на звільнення від оподаткування частини заробітної плати за рахунок якої фінансуються витрати на транспортні послуги, на харчування, придбання товарів першої необхідності, тощо. Тобто, формально податкову соціальну пільгу, яка не виконує основне своє завдання – не підвищує належним чином доходну спроможність малозабезпечених громадян можна просто відмінити, одночасно дозволивши включати до податкового кредиту більшу частину мінімально необхідних витрат.

Іншим шляхом вирівнювання доходної спроможності малозабезпечених громадян може бути запровадження неоподаткованого мінімуму доходів громадян, що й передбачав Декрет Кабінету Міністрів України «Про прибутковий податок з громадян» [9], який діяв в Україні до 2004 р.

При цьому, в будь-якому випадку, розмір неоподаткованої частини доходів для фізичних осіб в Україні повинен бути значно вищим від величини чинної податкової соціальної пільги, що забезпечить як зростання купівельної спроможності порівняно небагатих громадян, так і підвищення розмірів надходжень до бюджету інших платежів, зокрема податків на споживання та податку на прибуток підприємств.

Крім того, не зважаючи на його трансформації, механізм перерозподілу ПДФО між бюджетами передбачає, що нині, як і протягом всіх років незалежності України, сума сплаченого податку на доходи громадян надходить не до бюджету муніципалітету

за місцем проживання працюючого громадянина, а до бюджету за місцем його роботи. Внаслідок дії такої законодавчої норми, працюючий громадянин не отримує соціальні послуги за місцем проживання, що суперечить не лише принципам побудови бюджетної системи, але й здоровому глузду.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що механізм оподаткування доходів фізичних осіб потребує вдосконалення, завданням якого повинно бути вирішення проблем, описаних нами в цьому дослідженні.

Враховуючи результати дослідження, беручи до уваги низькі доходи більшості громадян, а також рівень безробіття в нашій країні, за базу оподаткування для податку на доходи фізичних осіб доцільно застосовувати сукупний дохід усієї родини. Такий порядок можна запровадити як обов'язковий для всіх платників податку, а також як альтернативу до загальної системи оподаткування доходів громадян, що закріплена Податковим кодексом України.

Крім того, досягти соціальної справедливості та максимального економічного ефекту при справлянні податку на доходи фізичних осіб, як показали результати дослідження, можливо лише шляхом запровадження прогресивної шкали ставок податку. При цьому верхня межа ставок за такого порядку оподаткування доходів громадян має бути досить високою. Поряд з цим, запропонована нами модель оподаткування доходів громадян повинна мати значний перелік встановлених соціальних, майнових вирахувань, податкових кредитів, або економічно обґрунтованого неоподатковуваного мінімуму. Тому в майбутньому порядок справляння податку на доходи громадян буде досить громіздким, хоч і забезпечуватиме формування значної частини доходів бюджетів та вирівнюватиме купівельну спроможність малозабезпечених громадян.

Також, на наше переконання, необхідно змінити порядок розподілу мобілізованих сум ПДФО між бюджетами, передбачивши при цьому, що сума податку, яку нині отримує муніципальний бюджет за місцем роботи його платника буде розподілятися наполовину між бюджетами населених пунктів, де працює та де проживає особа, що його сплачує.

Висновки. Аналіз проблем справляння податку на доходи фізичних осіб засвідчив, що не дивлячись на те, що ця податкова форма забезпечує надходження значної частини доходів бюджетів, сучасний механізм її нарахування і сплати не позбавлений значних недоліків, основними з яких є пропорційні ставки цього податку, відсутність порядку оподаткування доходів сім'ї загалом, а не доходів кожного

громадянина окремо, а також недосконалий порядок розподілу мобілізованих сум податку між бюджетами.

З метою вдосконалення механізму справляння податку на доходи фізичних осіб необхідно запровадити прогресивну шкалу ставок цього платежу, дозволити платникам обрати порядок визначення бази справляння цього податку як сукупні доходи всіх членів родини, або ж як доходи окремого громадянина, а також передбачити, що сума, ПДФО, яку нині отримує муніципальний бюджет за місцем роботи його платника буде розподілятися між бюджетами населених пунктів, де він працює та проживає.

Подальші наукові розвідки в даному напрямі фінансово-економічних досліджень, на нашу думку, необхідно присвятити моделюванню наслідків пропонувананих нами змін до механізму справляння податку на доходи фізичних осіб для місцевих бюджетів та його конкретних платників.

Список використаної літератури

1. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2011 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Budget-Monitor/KV_IV_2011_Monitoring_ukr.pdf.
2. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2014 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Budget-Monitor/KV_IV_2014_Monitoring_ukr.pdf.
3. Дема Д. І. Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників у США і Україні. / Д. І. Дема – Житомир: Полісся, 2001. – 228 с.
4. Демиденко Л. М. Оподаткування доходів громадян: досвід США та України. / Л. М. Демиденко // Фінанси України. – 2005. – № 9. – С. 30-33.
5. Лайко П. А. Фіскальна роль оподаткування доходів фізичних осіб і напрями її зміцнення / П. А. Лайко, І. В. Шевчук // Економіка, менеджмент, агробізнес. – 2010. – №1-2 Т.2., – С. 101-105.
6. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755–VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
7. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році: Закон України від 24 грудня 2015 року № 909-VIII. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua>

/laws/show/909-19.

8. Про податок з доходів фізичних осіб: Закон України № 883-4 від 22.05.2003 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/889-15>.
9. Про прибутковий податок з громадян: Декрет Кабінету Міністрів України від 26.12.92 року № 13-92. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/13-92>.
10. Рудая М. І. Посилення фіскальної ефективності податку з доходів фізичних осіб / М. І. Рудая // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2008. – №.1 – С. 118-124.
11. Рудая М. І. Фіскальна ефективність податку з доходів фізичних осіб при формуванні бюджетів місцевого самоврядування / М. І. Рудая // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2010. – №1 (48). – С. 123-130.
12. Соколовська А. М. Концепція ліберальної податкової реформи: доцільність і можливість реалізації в Україні [Текст] / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 2015. – № 12. – С. 12-31.
13. Тимошенко О. В. Світовий досвід прибуткового оподаткування населення / О. В. Тимошенко // Наукові праці НДФІ. – 2004. – №1-2. – С. 51-59.
14. Ткаченко Н. М. Податкові системи країн світу та України. Облік і звітність: навчально-методичний посібник / Н. М. Ткаченко., Т. М. Горова, Н. О. Ільєнко – К.: Алерта, 2004. – 554 с.
15. Тулуш Л. Д. Формування механізму оподаткування доходів від ведення особистого селянського господарства / Л. Д. Тулуш // Наук. вісн. Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010. – № 1(48). – С. 144-151.

References

1. Biudzhetni monitorynh: analiz vykonannia biudzhetu za 2011 rik [Budget Monitoring: Analysis of Budget Execution in 2011]. *ibser.org.ua*. Retrieved from http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Budget-Monitor/KV_IV_2011_Monitoring_ukr.pdf [in Ukraine].
2. Biudzhetni monitorynh: analiz vykonannia biudzhetu za 2014 rik [Budget Monitoring: Analysis of Budget Execution in 2014]. *ibser.org.ua*. Retrieved from http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Budget-Monitor/KV_IV_2014_Monitoring

[_ukr.pdf](#) [in Ukraine].

3. Dema, D.I. (2001). *Opodatkuvannia silskohospodarskykh tovarovyrobnykiv u SShA i Ukraini [Taxation of agricultural producers in the United States and Ukraine]*. Zhytomyr: Polissia [in Ukraine].
4. Demydenko, L.M. (2005). *Opodatkuvannia dokhodiv hromadian: dosvid SShA ta Ukrainy [Income tax: the experience of the United States and Ukraine]*. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 9, pp. 30-33 [in Ukraine].
5. Laiko, P.A. & Shevchuk, I.V. (2010). *Fiskalna rol opodatkuvannia dokhodiv fizychnykh osib i napriamy ii zmitsnennia [Fiscal role of personal income tax and directions to strengthen]*. *Ekonomika, menedzhment, ahrobiznes – Economics, management, agribusiness*. Vol. 2, 1-2(2), pp. 101-105 [in Ukraine].
6. Verkhovna rada Ukrainy (2010) *Podatkovi kodeks Ukrainy vid 2 hrudnia 2010 roku № 2755-VI [Tax Code of Ukraine on December 2, 2010]*. zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukraine].
7. Verkhovna rada Ukrainy (2015). *Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia zbalansovanosti biudzhethnykh nadkhodzhen u 2016 rotsi: Zakon Ukrainy vid 24 hrudnia 2015 roku № 909-VIII [On Amendments to the Tax Code of Ukraine and laws of Ukraine to ensure the balance of revenue in 2016: the Law of Ukraine on December 24, 2015]*. zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19> [in Ukraine].
8. Verkhovna rada Ukrainy (2003) *Pro podatok z dokhodiv fizychnykh osib: Zakon Ukrainy vid 22 travnia 2003 roku №883-4 [On the income tax law of Ukraine of 22.05.2003 number 883-4 year]*. zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/889-15> [in Ukraine].
9. Kabinetu Ministriv Ukrainy (1992). *Pro prybutkovyi podatok z hromadian: Dekret Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26.12.92 roku №13-92 [On income tax: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 26.12.92, the №13-92]*. zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/13-92> [in Ukraine].
10. Rudaia, M.I. (2008). *Posylennia fiskalnoi efektyvnosti podatku z dokhodiv fizychnykh osib [Strengthening the fiscal efficiency of tax on personal income]*. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu – Bulletin of Sumy National Agrarian University*, 1, pp. 118-124 [in Ukraine].
11. Rudaia, M.I. (2010). *Fiskalna efektyvnist podatku z dokhodiv fizychnykh osib pry*

- formuvanni biudzhativ mistsevoho samovriaduvannia [Fiscal efficiency tax on personal income in the formation of local budgets]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy (ekonomika, pravo) – Scientific Bulletin of National University of State Tax Service of Ukraine (economics, law)*, 1(48), pp. 123-130 [in Ukraine].
12. Sokolovska, A.M. (2015). Kontseptsii liberalnoi podatkovoi reformy: dotsilnist i mozhlyvist realizatsii v Ukraini [The concept of a liberal tax reform, desirability and possibility of implementation in Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 12, pp. 12-31 [in Ukraine].
13. Tymoshenko, O.V. (2004). Svitovyi dosvid prybutkovoho opodatkovannia naselennia [World experience population income tax]. *Naukovi pratsi NDFI – Proceedings NDFI*, 1-2, pp. 51-59 [in Ukraine].
14. Tkachenko, N.M., Horova, T.M. & Iliencko, N.O. (2004). *Podatkovi systemy krain svitu ta Ukrainy. Oblik i zvitnist: navchalno-metodychnyi posibnyk [Tax Systems and Ukraine. Accounting: Textbook]*. Kyiv: Alerta [in Ukraine].
15. Tulush, L.D. (2010) Formuvannia mekhanizmu opodatkovannia dokhodiv vid vedennia osobystoho selianskoho hospodarstva [Formation mechanism of taxation of income from subsidiary farming]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy (ekonomika, pravo) – Scientific Bulletin of National University of Tax Service of Ukraine (economics, law)*.

НЕПОЧАТЕНКО Е. А., БОРОВИК П. Н., ПАРИЙ Д. Ю. ОБНОВЛЕННЫЙ МЕХАНИЗМ ВЗИМАНИЯ НАЛОГОВ НА ДОХОДЫ ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В статье исследованы недостатки обновленного механизма изымания налога на доходы физических лиц, основными из которых являются пропорциональная, а не прогрессивная шкала ставок этого налога, отсутствие порядка налогообложения доходов семьи в целом, а не доходов каждого гражданина в отдельности, а также несовершенный механизм распределения мобилизованных сумм налога между бюджетами.

На основании результатов анализа, авторами предложены направления совершенствования порядка начисления и уплаты этой налоговой формы через введение прогрессивной шкалы ставок рассматриваемого налогового платежа, предоставление возможности его плательщикам выбирать порядок определения базы

изымания данной налоговой формы как совокупных доходов всех членов семьи, или же как доходов отдельного гражданина, а также изменение порядка бюджетного распределения налога, в результате чего сумма налога, которую сейчас получает муниципальный бюджет по месту работы гражданина – наемного лица будет распределяться между бюджетами населенных пунктов, где работает и проживает физическое лицо – плательщик этого налога.

Ключевые слова: налоговая система, прямое налогообложение, доходы, налог на доходы физических лиц, Налоговый кодекс Украины.

NEPOCHATENKO O., BOROVYK P., PARIY D. THE UPDATED MECHANISM FOR LEVYING TAXES ON PERSONAL INCOME: PROBLEMS AND PROSPECTS

In the article the shortcomings of the current mechanism for collecting the tax on personal income, the main ones are proportional rather than progressive system of tax rates , lack of order tax income families in general, and not income of each citizen individually and imperfect distribution mechanism mobilized tax amounts between budgets of local communities.

Based on the analysis results , the authors suggested areas of improvement of the order of calculation and payment of the tax form by introducing progressive scale of rates of payment to allow taxpayers to elect its procedure for determining the basis for collecting the tax as the total income of all household members or income as an individual citizen and anticipation that the amount of tax, which is now the municipal budget for his job payer will be distributed among the budgets of settlements, where he works and lives payer of this tax.

Keywords: tax system direct tax income, income tax, the Tax Code of Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 21.03.2016 р.

Авторська довідка

	Українською мовою	Англійською мовою
ПІБ/ Last name, first name	Непочатенко Олена Олександрівна	Nepochatenko Olena
Науковий ступінь/ Scientific degree	д.е.н.	Doctor of Economics Sciences
Вчене звання/ Scientific rank	професор	Professor
Посада/ Position	ректор	Rector
Установа/ Establishment	Уманський національний університет садівництва, м. Умань	Uman national university of horticulture

	Українською мовою	Англійською мовою
ПІБ/ Last name, first name	Боровик Петро Миколайович	Borovyk Petro
Науковий ступінь/ Scientific degree	к.е.н.	Candidate of Economic Sciences
Вчене звання/ Scientific rank	доцент	Associate Professor
Посада/ Position	-	-
Установа/ Establishment	Уманський національний університет садівництва, м. Умань	Uman national university of horticulture

	Українською мовою	Англійською мовою
ПІБ/ Last name, first name	Парій Дмитро Юрійович	Pariy Dmytro
Науковий ступінь/ Scientific degree	-	-
Вчене звання/ Scientific rank	-	-
Посада/ Position	студент факультету економіки і підприємництва	student of the Faculty of Economics and Business
Установа/ Establishment	Уманський національний університет садівництва, м. Умань	Uman national university of horticulture